

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMÉGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA
A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYEMegjelen hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közagek, közszéki előjárók, papok és gazdasági egyleti tagok egész évre 8 K, t. nitók, közszéki és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTALAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér sora 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári oseek- és kiíring 10,489. szám

A gazdasági önállóság és a Kossuth-párt.

Írta: Nadányi Károly orsz. képviselő.

Kossuth Ferenc politikájának a gerince az a törekvés, hogy hazánk gazdasági életét teljesen különválasszuk és függetlenítsük Ausztriától.

Gazdasági különválásunknak ez idő szerint legidősebb és legfontosabb része az önálló magyar jegybank létesítése, melynek a megvalósítása lenne az a fundamentum és biztosíték, hogy 1917-re az önálló vámterületet is megteremthetjük; miután ezen törekvésnek a megvalósítása nemzeti és állami létünket, gazdasági, ipari és kereskedelmi életünket — pénzügyi viszonyainkat új alapokra helyezné, tehát oly nagy munka, melyet egyszerre felfujni nem lehet, de nem is szabad — mert most ebben a kérdésben nem magánérdekekről van szó, hanem nemzetünk jövőjéről, melyet kockáztatni nem szabad, tehát ez okokból ezt a korszakalkotó változást oly rendíthetetlen és szilárd alapokra kell fektetni, hogy a folyton forrongó nagy világválságban a mi országunk is megállja a helyét, úgy hogy ez az átmenet ne káros, hanem áldáshozó legyen hazánk minden polgárára is.

Tehát nem hangzatos frázisokkal, nem is nagyhangú kijelentésekkel, hanem komoly, tárgyilagos körültekintéssel — mindenekelőtt pedig teljes szakértelemmel szabad az arra hivatott egyéneknek a munkához fogni. Kossuth Ferencnek és híveinek is ez az álláspontja és egyetértene abban a vezérükkel, hogy ily fontos gazdasági kérdést könnyedén kezelni nem szabad. Midőn belátta és személyes meggyőződést szerzett Kossuth Ferenc arról, hogy Őfelsége akarátán hajótörést szenved azon igyekezete, hogy az önálló magyar jegybank 1911. január 1-re felállítható legyen, tehát nem kötötte magát oly naptári dátumhoz, melyre azt kivívni nem lehet; hanem azon munkálkodik, hogy félre téve a naptári dátumot, de a követelést — híveivel együtt — teljes egészében fenntartja és annak megvalósításán az illetékes helyen folyton munkálkodik, hogy egy alkalmas időben azt teljesítse is.

Vannak olyanok sokan, kik úgy vélekednek, hogy ilyen fontos gazdasági kérdés megvalósítását még az ország gazdasági életének és a nemzet jövőjének

kockáztatásával is meg kell próbálni, — vannak viszont sokan olyan véleményekkel, hogy a nemzetért mindent, de a nemzetet semmiért nem szabad kockáztatni.

Ez utóbbi álláspont a Kossuth-párté is, mely párt Kossuth Lajos említett nagy mondatát tartja tiszteletben, hogy a nemzetért mindent, de a nemzetet semmiért sem szabad kockáztatni és épen ezért arra törekszik, hogy az országot talán kétes kimenetelű konfliktusba a koronával ne kergesse, mert a függetlenség felé való haladásnak attól a lépcsőfokától, melyet most elérhetne mérséklettel, maga távolodna el. Ez pedig sem a nemzetnek, sem pedig a függetlenségi programnak előnyére válni nem fog.

Arra a nevetséges vádra és rágalomra, hogy Kossuth Ferenc és hívei feladták volna pártjuk programját, csak az a megjegyzésem, hogy elfogadható vélemény nélkül a 48-as függetlenségi Kossuth-párt a Kossuth Ferenc vezetése alatt ellenzékbe megyen. Különböleg legyünk kevéssé türellemmel. Rövid napok alatt eldől a válság jobbra vagy balra és hiszem, sőt óhajtom, hogy a választó közönségnek minél előbb alkalma legyen a szavazatával ítéletet hozni.

POLITIKA.

A hónapok óta húzódó válság, most érte el telőpontját. Hónapok óta reménykedik az ország, hogy sikerülni fog végre az ellentéteket kiegyenlíteni, sikerül a békés megoldás útját megtalálni, sikerül a nemzetet súlyos megpróbáltatások nélkül átsegíteni a krízisen. És a reménykedések napról-napra halványodtak, a válság napról-napra nyomasztóbb lett, a megoldás lehetősége mintha mind jobban és jobban eltávolodott volna és ma már odáig jutottunk, hogy a krízis teljes erővel hatalmasodott el és a győgyulás eszközeit jóformán senki sem látja, senki sem találja.

A válság voltaképpen a törvényhozás két tényezőjének különböző, divergáló felfogásán és akarátán fordul meg. Ahol két egymással ellentétes álláspont kerül szembe, ott a meg egyezésre — természetesen — csak akkor van lehetőség, ha mindkét álláspont enged merészségéből és iparkodik közeledni egymáshoz. A nézetek rideg szembeszegése sohasem vezet kiegyenlítésre, hanem csak az ellentétek elválasztó árkat vájja még mélyebbre és szélesebbre, — sohasem hozhat üdvös eredményeket, hanem csak a rombolás kártevő szellemeit szabadítja fel. A fizika törvényei is azt mondják, ha két erő

hat valahol együttesen, a két erő összetevődéséből, kiegyenlítéséből származó, eredő erő lesz a domináns amely tovább hat. Ha két felfogás találkozik, a kettő egymással egyeztetése, eredője kell, hogy megszabja a fejlődés további irányát.

A törvényhozás egyik faktora ma már elment az engedékenység legvégső határáig. Engedett álláspontjának merevségéből, lemersékelte kívánságait odáig, ameddig a nemzet érdekeinek sérelme nélkül azt tehette, meghozott minden áldozatot, hogy a békés megoldás lehetőségét biztosítsa. Ezen a határon túl azonban már nem mehet, mert nem engedi ezt meg saját erkölcsi presztízse. A másik faktornak most a sor, hogy szintén engedjen merevségéből. A másik faktornak kell közelednie, ha egyáltalán meg van rá a komoly hajlandóság, hogy az alkotmányos és békés kibontakozásra törekedjenek, ha nem akarják Magyarországot teljes kaoszba kergetni.

A válságot engedmények nélkül teljes lehetetlenség megoldani. A nemzetre újabb, horribilis terheket készülnék rakni, az annexió óriási költségeit, nagy hadügyi beruházások rengeteg terheit kell vállalnunk — és ezzel szemben megtagadnak mindent, ridegen elzárkóznak a nemzetnek a minimumra mérsékelt óhajai elől is. Ilyen felfogásai, ilyen merészséggel Magyarországon bájosan találnak embert, aki kormányzásra vállalkozik és aki garanciákat nyújthatna arra, hogy ismét rendes médrébe tereli vissza az ország dolgainak a folyását. Itt nincs más hátra, mint az alkotmányellenes kísérletezés. De ez még kevesebb reménnyel biztat és csak csúfos kudarc lehet a vége.

Ha Bécsben csakugyan elszánnák magukat inparlamentáris próbálkozásokra, akkor biztosak lehetnek abban, hogy — ép úgy, mint a Fejérváryera alatt — az egész nemzetet fogják magukkal szemben találni. Ebben az esetben ismét leomlanak a pártok között az elválasztó falak és az egész ország egységesen fog sorakozni, hogy tömör falanként szálljon szembe az abszolutizmussal. És ez a falanx vissza fog verni minden erőszakot, ennek az óriási hadseregnek a lelkes együttérzésén és harcra készségén meg fog törni minden alkotmányellenes támadás.

A magyar politikai pártok egyénilyike nem tulságosan dicsekszik a jövőbelátás érzékével. Ma, a válságnak igazán a tizenkettedik órájában, ahelyett, hogy összefognának a pártok és egységes támogatással adnának minél nagyobb súlyt a kormány fellépésének, kicsinyes villongások emésztik fel a belső erőket, és pártok, amelyeket talán csak politikai nézeteltérések, csak nüanszok

választanak el egymástól, égő gyűlölködéssel rontanak egymásnak, hogy még jobban gyengítsék a nemzeti hadállásokat. A magyar nemzet százados átká, a belső egyenetlenkedés, a visszavonás ismét dul a politikai harc-sorokban és megbénítja — Bécseszel szemben — a pártok küzdelmét. Pedig talán sohasem volt nagyobb szükség arra, hogy a belső ellentéteket félretéve, egy emberként, egyetlen hatalmas hadsereggé álljon talpra az egész ország.

Odaát Ausztriában ismét a régi anyiszor bevált politikához folyamodtak. A magyar nemzet ellen egységes rendekbe hívják az osztrák politikai pártokat — és a Reichsrat annyiféle buzgó töredék-pártjai az összetartásnak és szövetkezésnek valóban követésre méltó példáját mutatják, mikor a magyar nemzeti aspirációk visszaszorítása a harci jelszó. Ez a példa kell, hogy irányítsa a magyar politikai pártokat is. Ugy lehet, néhány hónap, vagy hét múlva — ha az abszolutizmus fegyveréhez nyulnak odafent — a politikai szükség mégis egy pártba, egy táborba hozza össze a pártokat, — csak hogy akkor a nehézségek még óriásibbra tornyosulnak és a békés megoldás lehetőségétől még távolabb leszünk visszvetve. Fogjanak össze most a pártok, amíg talán még nem késő és amikor talán még van remény arra, hogy a nemzetet megkíméljék a keserű pohártól!

Kamarai közgyűlés

A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara folyó évi nov. 27-én délután rendes közgyűlést tartott. A gyűlést Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnök vezette.

Napirend előtt megemlékezett a székely körvasut kiépítéséről, okt. 28-án történt megnyitásáról, melyen a kamara képviselőjében jelen volt és a kamarának Sztérenyi államtitkárnál történt tisztelgéséről, mely alkalommal vázolta ama feladatokat, melyek a székely vasutak tovább építésével a kamarára várnak. Bejelentette továbbá, hogy Sztérenyi József államtitkárt állami szolgálatának husz éves fordulója alkalmából a kamara feliratban üdvözölte, mit ő Nagyméltósága meleg hangu levélben köszönt meg. Végül mély fájdalommal parentálta el Fritz Pétert, a budapesti kamara elhalt titkárát, aki több, mint negyed századon át volt a magyar közgazdasági élet vezető munkása.

Targysorozat rendén elfogadta a közgyűlés, hogy a tengeri magánjogról készített új előadói tervezetre a kamara idejében megleszi észrevételeit. Örvedetes tudomásul vette a kereskedelmi miniszternek a kamara mozgalma alapján a hólabda rendszer ellen tett intézkedéseit, hozzá

járult azon előterjesztéshez, hogy a kamara évi jelentéseihez szükséges adatok pontos beszolgáltatásáért felhívás intéztesse a kamara összes tagjaihoz. Elfogadta a gépadományozás tárgyában beterjesztett szakbizottsági javaslatokat, valamint a székely fiúk ipari pályára helyezése tárgyában tett újabb intézkedéseket.

Az aradi kamara mozgalmára indokoltan mondotta a magyar vámpolitikai központ szervezését és a teendő intézkedésekhez hozzá járult. A mértékhtelesítés körül tapasztalt visszaélések orvoslása ügyében felir a kereskedelmi kormányhoz. Az osztrák vasuti tarifa ügyében tartandó országos szakértekezletbe az elnököt kiküldötte. Tudomásul vette Sz. Szakáts Péter titkárnak a boszniai tanulmányutáról tett jelentését. Korond községnek a tervezett marosvásárhely—parajdi vonalnak Korondig leendő felvitele ügyében beadott kérését a közgyűlés pártolandónak találta s ez ügyben Marosvásárhely sz. kir. város és Marostordavármegye közönségéhez is átír.

Több kisebb jelentőségű ügy tárgyalása után, a gyűlés véget ért.

Máthé József

Felhívás Magyarorsz. valamennyi Tanítótestületéhez.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítótestület folyó évi november hó 5-én megtartott gyűlésén Bozsik Béla egyesületi tag a következő előterjesztést tette:

„Ha nyugdíj viszonyainkat a Magyarországon bármely hivatalban, vagy munkálathoz alkalmazottakéval összehasonlítjuk, kitűnik, hogy azok valamennyienél mostohábbak, és hogy a mai lehetetlenségig megdrágult életviszonyok között tűrhetetlenek. Avagy tűrhető-e tovább az, hogy a tanítónak — ki minden erejét, egészségét, az egész életét a mások gyermekei felnevelésének szenteli — elhalálása után az árvái koldusbotra jussanak? Vagy, — hogy a számtalan súlyos sérelem közül többet ne is említsenek, — tűrhető-e az, hogy azon hosszú becsületlen munkában kifáradt öreg tanítók, kik még a tanítói fizetésrendezés megtörténte előtt nyugdíjaztattak, s így nyugdíjukat a régi nyomoruságos fizetés után huzván, az általános drágulás folytán öreg napjaikra meg legyenek fosztva a megélhetés legszükségesebb feltételeitől is?

Nem! Itt sürgősen segíteni kell a bajon.

És mi akadályozna meg bennünket abban, hogy megkíséréljük nyugdíj viszonyainkat elviselhetővé tenni most, midőn a saját garasából összehordott olyan nyugdíj alappal rendelkezünk, melyhez hasonló nincs egyetlen foglalkozásbeli alkalmazottnak sem Magyarországon?

Mert ime:

Szolnokon a legutóbbi 10 év alatt 3 tanító élvezett hosszabb-rövidebb ideig csekélyke nyugdíjat. Ez volt a nyugdíj alap összes kifizetési kötelezettsége a szolnoki tanítókkal szemben. Befizetést ellenben 65—70-en teljesítettünk. Épen nem túlzás tehát, ha hozzá vetőleges számítással azt mondjuk, hogy itt a kiadás a bevételnek 40—50 százaléka. És így van ez átlag a régebbi multakra

nézve is az egész országban. Már most, ha közép számítással évente csak 25.000 tanító után számítjuk is a befizetéseket, azon több nemzedékre kiterjedő időn át, mióta az alap fenn áll, ehhez hozzászámítjuk a tőkésített kamatokat, valamint a tankötelesek és iskolafenntartók által befizetett summákat: bizonyára elég millió lesz kasszámban ahhoz, hogy igazán szegyenletes helyzetünket — meglévő tőkénk csorbitása nélkül — legalább türethetővé változtassuk.

Javasolom tehát: mondja ki Egyesületünk, hogy kívánja, mikép az országos tanítói nyugdíj alapot kezelő bizottság rövid idő alatt számoljon be nyugdíj alapunk kezelési módoszatairól s annak vagyoni állapotáról, hogy sürgősen kiderüljön, mily mértékben segíthetünk a saját erőnkkel önmagunkon. Közölje ezt a kívánságát az Egyesület valamennyi magyarországi tanítóval, hogy biztosan remélt hozzájárulásuk által ennek a kívánságnak a megvalósulásához szükséges súly megadassék.

Van szerencsénk felhívni t. Cimedet, hogy ezen elfogadott javaslatot sürgősen a vezetése alatt álló tantestület elé terjeszteni, s annak véleményéről bennünket — a további intézkedés megtehetése végett — azonnal értesíteni sziveskedjék.

Kelt Szolnokon. 1909. évi november 14-én.

Hazafias tisztelettel:

Udvari Ferenc Polónyi Mátyás
vm. egyesületi jegyző, vm. tantestületi elnök.

Játékszenvedély.

Ez a téma nálunk sajnos mindig aktuális. Mégis, hogy a természet zárt helyekre parancsolja a fázékony emberiséget, miutha időszerűbb lenne erről a témáról beszélni s mintha szükségesebb lenne ma, mint holnap amugy is gyenge erkölcsi alapon álló társadalmunknak, — erről a rákfenéről beszélni.

Szangvinikus nemzet vagyunk. Aból a fajtajából az embereknek, kiknél a vér még mindig nagy szerepet játszik s akik sokszor, mikor helyesebb lenne az ész józan, tiltó parancsára hallgatni, a vér diktálta meg gondolatlanságokra — ragadtatja magát. A forró keletről vezette népét Álmos vezér ide, a mérsékelt égövű hazánkba a magyar nemzetet, de az a forrón lüktető vér, mely őseink erejében csörgedezett, még mindig irányítója ténykedésünknek s az északi nemzetek szomszédsága nem hűthette le annyira, hogy szangvinikusságából csak valamit is vesztett volna.

Vérmességünk egyik fattyu hajtása az a szerencsétlen játékszenvedély is, mely az olasz és orosz nép mellett első helyet biztosít a magyarnak a nemzetek hatalmas versenyében. A kártya, a méltán ördög bibliájának nevezett harminckétfalu országgyerekként, nagyon sok hatalmas családfával, történelmi érdemekkel dicsekedő családnak okozta romlását s romboló munkájában nem állott meg, hanem folytatja tovább is; meg nem állva addig, míg egyetlen magyar zseni családnak is ki nem huzza lábait alul az ősök vérén szerzett honi földet s míg az utolsó tönkre tett magyar család is ki nem vándorol az Ujvilágba, új életet kezdeni.

Más országokban is játszanak, másutt is megérzik a játékszenvedély pusztító, romboló hatását, de legalább a közre hivatalból ügyelők vigyáznak arra, hogy a társadalom által emelt korlátokon túl ne terjedjen az a vész, mely minden más járványnál nagyobb pusztítást vihet véghez az ország testén, lakóinak épségén, fennmaradásán. Másutt az előkelők, azok, a kik bírják, akiknek esetleg nem is árt, akik ha elvesztenek is egy kis vagyont, az ősi szerzemény vigán bírja, — játszanak. Játsszanak hatóságai felügyelet s engedély alapján. Nálunk! . . . Rövidesen azt is megérjük, hogy a vásárokrá járó győzes tőt is kaszinót alapít, hogy ott azután nyugodtan áldozhasson Caischa, a játékszenvedély géniuszának oltárán.

A kártya esetleg csak téli foglalkoztatódása a játék ördögének, de van még egy erősebb fegyvere is, mely dacára az alakulás intenciójának, mégis hatalmas sebeket vág a szerencsétlen gondokkal küzdő kisebb társadalmi osztályoknak s főleg azok közül szedi áldozatait, akik a legkevésbé bírják a játék szenvedély pusztító hatását.

A lutrit országgyűlési határozattal beültették, nehogy a nép fillereit ennek a feneketlen Molochnak gyomrába vigye. Megszüntették a lutrit azért, hogy végre ne legyen módja annak a szerencsétlen alsó osztálynak hódolni játékszenvedélyének. De behozták ennek helyébe az osztálysorsjátékot. Behozták azzal a céllal, hogy hiszen az olyan nagy áron adatik el, hogy a kisebb vagyonu néposztálynak nem lesz módjában osztálysorsjegyeket vásárolni. Ők persze arra nem gondolhattak, hogy a tényleg egy egész sorsjegyet, melynek ára százhatvan korona s melyet ilyenformán az a szegény ember ki azelőtt 24 fillérral hódolt a lutrinak, ilyen áru sorsjegyet nem vásárolhat, oly módon vitetik belé ismét a káros játékszenvedélybe, hogy a nagy sorsjegyet felaprózzák s az ily módon már 75 krajczárért hozzá juthat ahhoz, amihez 160 korona nélkül nem juthatott volna.

Azt persze nem tudhatták előre, hogy az osztálysorsjegyesek minden módot és eszközt megpróbálnak, hogy beférközhessenek éppen azokba a néposztályokba, melyeket a játékszenvedély hódolása ellen mentesíteni akartak. Nem tudhatták előre hogy a szemérmetlen reklám legmasszebb menő eszközétől sem riadnak vissza, hogy beférközhessenek a családi szentély legelrejtettebb helyére is, hogy onnan szedjék ki áldozataik utolsó fillereit.

Nem! Mindezt előre senki sem tudhatta volna. De igenis, most hatásában meglehet akadályozni. Azoknak, kik ezek felett a felügyelettel megbíztattak, módjában áll betiltani, hogy az osztálysorsjegyeket, felaprózva árusítsák, módjában áll, hogy csak megengedett s tisztességes eszközökkel keressék az áldozatokat. Mert tényleg áldozatok azok, kik vesznek, mert pénzükért, teljesen értéktelen s a legsilányab nyerési eséllyel ellátott papirosokat választanak.

A Balkán-államokból, de még Ausztriából, természetesen az összes kultur államokból is a magyar osztálysorsjegyek, épen ezen oknál fogva, ki vannak tiltva. Vajjon ezek talán erkölcsösebb nemzetek a

magyarnál? Nem, csak praktikusabbak; nem engedik, hogy a népet kifoszthassák azért, hogy néhány nagy részvényesnek gondtalan megélhetést biztosítsanak.

A játékszenvedély előmozdítása egyetlen országnak sem áll érdekében; legkevésbé hazánknak. Még sok, igen sok tenni valónk van a kultúra terén, sem hogy ilyen felesleges izgalmakkal népünk erkölcsén rontsunk. Több felügyelet a kaszinókban, a kávéházak szeparéinak; több figyelem s az osztálysorsjáték s lóverseny megrendszabályozása! Ez legyen kitűzött feladatunk.

Ha az ilyen rejtett rákfenék szerumát megtaláljuk, akkor azután egy szebb, egy boldogabb jövődőt int felénk is, kik azt ezredéves kulturküzdelmeinknél fogva is elsősorban megérdemeljük.

Gondnoksági ülés.

A székelyudvarhelyi állami elemi iskolák gondnoksága folyó hó 2-án tartotta rendes gyűlését. Gönczy Lajos gondnoksági tag esküteléte után az iskolák igazgatói tették meg jelentésüket az iskolai rendtartás és beléletről. Gyerkes Mihály igazgató jelentése szerint a fiú iskolába, a szombatfalvi vegyes iskola növendékeit is beleértve, beiratkozott és feljár 334 tanuló; az ismétlő iskolába beiratkozott 40 tanköteles. Az elemi leányiskolába 176, az ismétlőbe 84 tanuló van beiratkozva. A párhuzamos leányosztályok beszüntetését és özv. Gál Ferencnének a fiú iskolához történt beosztását tudomásul vették. Madarász Veronikának az V. kerületi iskolára tett jelentését, Gál Imre igazgató jelentése és felvilágosítása után tudomásul vették s a nevezett iskola szegény tanulói részére a kézi munkához szükséges anyagok beszerzését a gondnokság pénztárából történendő kifizetés mellett, — elhatározták. A kiadott és beérkezett ügydarabokról Gyerkes Mihály gondnok jelentését egyhangulag elfogadták. A gazdasági ismétlő iskola irányát a bolgár-rendszerű konyhakertészet művelésében állapították meg. A fiú és leány gazdasági ismétlő iskola gyakorló területére 1—1 hold kerthelyt kérnek a városi képviselőtestülettől. A fiú gazdasági ismétlő iskola gyakorló területének kezelésével és a gazdasági szaktárgyak tanításával Gál Imrét véglegesen, a leány iskolánál a folyó tanévre Madarász Veronikát ideiglenesen megbízták. A kézimunka tanítására Blájer Balázst kérték fel, ezzel kapcsolatosan a Küküllő melletti fűzvesző telep termését az oktatás céljaira az iparfejlesztő bizottságtól kérelmezik. Megkeresik a méhészt egyesületet az iránt, hogy a minta méhészt a gazdasági ismétlő iskola gyakorlóterületén helyezze el. A két gazdasági népiszkola tanítótestületének megalakítását kiemelték. Az ismétlő iskolák felszerelési költségeire fedezetet a m. kir. földművelésügyi kormánytól kérnek. A beiratási díjak fizetési kötelezettsége alul a szegény tanulókat felmentették. Az iskolák részére történt adományokért az adományozóknak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Az iskolák portalanítását „Dussles” helyett a 2 hetenkinti surlatással eszközöltetik. A leányiskola részére a gazdasági népiszkolai tan-

terv és varrógép beszerzését kimonodták. A gondnoksági pénztár megvizsgálására Fernengel Gyula és Soó Domokos gond. tagok kiküldettek.

Végül az iskolák havonkénti látogatására a beosztásokat eszközölték. Több iskolai ügy tárgyalása után a tartalmas gyűlés véget ért mindnyájunk azon ohajtásával, hogy az ott határozati erőre emelt ügyek a város és a vidék közgazdasági érdekében, mihamarabb megvalósulást nyerjenek.

HIREK.

HA MINDENKI...

*Ha mindenki titkolt bűne
Homlokára volna írva:
Vajjon nappal emelt fővel
Az utcán hány ember járna?!*

József János.

— **Birói kinevezés.** A király az igazságügyi miniszterium vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére Gál Ferenc titeli járásbíró-sági jegyzőt a székelyudvarhelyi járásbíró-sághoz albirónak nevezte ki.

— **Karácsoni ünnepség a zárdában.** A helybeli püspöki leánynevelő intézet folyó hó 11-én délután felöltözött a zárda nagytermében nagy-szabású karácsonyi ünnepséget rendez az intézet kápolnájának javítására és az iskolai szegény növendékek javára. A remekül összeállított műsort Józsa Emma és Matskássy Irén zongorajátéka nyitja meg. Ezután „Mária gyermeke” című allegoriát adnak elő: Persián Mariska, Györy Ilona, Embery Lenke, Ferencz Katalin, Antal Eszter, Boross Annuska, Ferentzy Klára. Az előképben: Embery Margit, Hargitta Beatrix, Pál Erzsike és Spanyár Teréz szerepelnek. Szünet alatt zongorajáték és ének lesz. „Az árva gyermek karácsona”-t Orbán Erzsébet szavalja; „Isten a szeretet” című karácsoni színjátékot előadják: Amberboy Amália, Ajvász Olga, Orbán Erzsébet, Bakó Lenke, Pluchar Piroska, Bartalis Erzsébet, Kálnoki Róza, Daróczi Erzsébet, Mertz Margit, Dollny Etelka, Papp Margit, Kovács Margit, Szász Emma. Az előképben: Embery Margit, Orbán Teréz, Hofbauer Poldika, Amberbóy Adrien, Szabó Ilonka, Dóczy Ilonka, Szebeni Magda, Vadasdy Margit, Losdorfer Ibolyka, Soha Annuska, Fábian Olga és Fábian Irénke szerepelnek. Az első felvonás után Küchenmeister Spanische Glocken. játékát zongorázza Balázs Irén és tanítónője; a többi felvonás között ének és zongorajáték. Helyárak a három első sorban 2 K, többi sor 1 K. 60 fillér. Jegyek előre válthatók a zárdában, Gyermeknek is előadják e hó 12. (vasárnap). Erre üllőhely 1 K. állóhely 20 fillér lesz.

— **Közigazgatási ülés.** A vármegye közigazgatási bizottsága e havi rendes ülését — a szerdára eső Boldogasszony szeplőtelen fogantatása ünnepére való tekintettel, — kedden e hó 7-én d. e. 9 órától kezdődőleg fogja megtartani.

— **Műkedvelői estély.** A punk multszámában megemlékeztünk már, hogy a műkedvelői társaság általános közkívánatra még egyszer előadja

Almási Tikamér „Sári néni” című remek sikerű népsziművét mérsékelt helyárrakkal. Az estélyt 11-ére (szombat) estére tervezik. Nagyban folynak már az előkészületek a siker érdekében, s a közönség részéről is általános a lelkesedés. Így tehát az estély anyagi sikere is bizonyosra vehető.

— **Állásnélküli tanítók és tanítónők figyelmébe.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1908 évi január hó 30 án 146.500—1907 szám alatt kelt körrendelete alapján kérem azon okleveles tanítókat és tanítónőket, kiknek állandó alkalmazásuk nincsen, hogy azon esetben, ha a vármegye területén levő állami elemi iskoláknál netalán szükséges helyettesítéseket havi 80 korona [díj, mellett vállalni hajlandók, előttem folyó évi december 20-áig írásban vagy személyesen jelentkezzenek és ez alkalommal hiteles másolatban foglalt okleveleiket és az eddigi műveltségüket igazoló bizonyítványukat nyujtsák be. A jelzett határidőn belül be nem érkezett jelentkezéseket, valamint a jónál gyengébb képesítő okmányokat figyelembe nem vehetem. Székelyudvarhely, 1909. évi november hó 30. Rhédei János, kir. s. tanfelügyelő.

— **A jótékony nőegylet** harmadik fillérestélyét e hó 8-án este 8 órakor tartja meg a Budapest szálló kistermében. Ezuttal 1 koronás belépti díj lesz, mert az estély jövedelméből fogják felállítani a szegény gyermekek karácsonfáját. — Vegyen részt a város társadalmá egész terjedelmében, tekintettel a nemes és szép célra, hogy szerezhessék meg a szegény gyermekeknek is azt az örömet, a mi a béke és szeretet ünnepén osztályrészül jut a gazdagabbaknak. Az estélyen a Feltékony-ség c. I felvonásos vigjátékot előadják Lántzy Buba és Lele, Tolvaj Tibor, Szabó Bandi és Gönczy Gábor. Szabad előadás. Fuvolán zenekísérettel játszik Fábian Károly. — Melodrámat ad elő Boga Janka. Az estélyt Frölich Ottóné és Pálffy Aladár rendezik.

— **Van-e névjegye?** Ha nincs megfelelő mennyiségű névjegye, sziveskedjek minél előbb Betegh Pál könyvnyomtató-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. a. megrendelni. Most érkeztek a legfinomabb, divatos kártyák és igen szép kivitelben készülnek a csinosabbnál csinosabb, gyönyörű díszdobozokban levő névjegyek. A megrendelést cél szerű már most eszközölni, hogy kellő időben rendelkezésre álljanak a közelgő karácsoni és új-évi üdvözléshez a névjegyek. Vidéki megrendeléseket is a legpontosabban teljesít.

— **Szent Antal estély.** Folyó hó 12-ikén (vasárnap) este fél 8 órakor tartandó második szent Antal estély műsora a következő érdekes pontokból áll: 1. Ének szent Antalhoz, előadja Szabó Antal karnagy. 2. Szaval, Nagy Bertuska. 3. Tarnay Alajos. Csak nézek nézek, a). Székán Aladár: Szentmiklósi pusztá éneki Palló Imre. 4. Szabad előadást tart Szabó János vallástanár. 5. Chopin, Valse Aus dur b). Rubinstein, Romanse Es dur c). Mendelsohn Scherzo zongorán előadja Dobó Zoltánné zenetanárnő. 6. Nagyasszonyunk

házánk reménye éneki Szabó Antal karnagy. Rendezők Dr. Vass Lajosné özv. Ugron Istvánné és Voith Mária az est elnöknője Persián Jénosné.

— **Egy fővárosi cég jubileuma.** Kertész Pál férfi és női divatáru üzlete Budapest, Rákóczi ut 40 sz. alatt, mely egyik látványossága a fővárosnak, most jubilál: amennyiben 25 esztendője annak, hogy üzletét alapította. Ez alkalomból pazar kiállítású katalógust adott ki, melyet mindenkinek ingyen küld, ki ez iránt egy levelező-lapon hozzá fordul.

— **Az udvarhelyi unitárius egyház-kör** nov. 25-én rendkívüli közgyűlést tartott Oklándon a község ház nagytermében. Kisgyörgy Sándor esperes megnyitó beszédében utalt arra, hogy tél idején azért kellett összehívni a közgyűlést, mivel az egyh. főtan. 86—1909 sz. határozatát csak közgyűlési tárgyalás után hajthatja végre. Kimentette egyúttal a távol levő f. ü. gondnokokat: László Domokost és Daniel Lajost, kik a közgyűlést melegen üdvözlők különben esperes-elnök által. Megalakulás után következtek az esp. vizsg. szék, vallás vizsgai stb. költségek elszámolása, majd az államsegélyből ez évre az egyh. körnek jutott 3400 K összeg megosztása, mely a véleményező bizottság javaslata alapján elfogadtatott és megállapított. Ugy egyhangulag fogadtattak el a Pál Ferenc, Demeter Dénes, Ürmössi József indítványai A jövendőt illetőleg sok üdvöst foglalnak magukban e javaslatok. Esperes lelkes szavakban bezárván a közgyűlést, jó délután volt, mikor közeledhez ültek a gyűlés tagjai és vendégei. A Grosz-féle vendéglőben tartott közelednél pohár köszöntöket mondottak: Kisgyörgy Sándor esperes, Pál köri jegyző, Demeter Dénes közügyigazgató, Ajtay János, id. Sándor Gergely, Dr. Jakab Zoltán ügyvéd, Kovács Imre, Kis Mózes és még többen.

— **Feláru vasuti jegy** váltására jogosító arcképes évi igazolványok kiállítása és a már használatban levőknek érvényesítése az 1910. évre. Az állami és törvényhatósági tisztviselők, valamint a községi és körjegyzők és a rendezett tanácsú városok tisztviselői feláru vasuti jegy váltására jogosító arcképes évi igazolványai a jövő 1910-ik évre leendő érvényesítés végett a magyar királyi államvasutak igazgatóságához (Budapest Andrassy-ut 73—75) már beküldhetők, legkésőbb azonban december hó 31. éig okvetlenül beküldendők. Azoknak az igényjogosultaknak, kiknek a folyó évben arcképes évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1910-ik évre azonban ily igazolványt maguk részére szerezni kívánnak, az igazolvány kiállítását ugyancsak a fent jelzett időben kell kérelmezniük. Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéséért és az új kiállításáért járó 1 korona kezelési illeték m. kir. postabélyegekből rovándó le. A postabélyegeket a betérjesztendő névjegyzékre, vagy kérvényre ragasztandók fel. Készpénz vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében el nem fogadtatik. A hivatalok részéről betérjesztendő névjegyzékek az előirt záradékkal és a hivatali pecséttel látandók el. Ez alkalommal a nyugdíjásokat arra is figyelmeztetjük, hogy a

folyamodványon a lakhelyükre illetékes közigazgatási hatóság által igazoltatni kötelesek azt, hogy semmiféle díjazott tisztséget vagy fizetéssel járó hivatalt nem viselnek.

— **Felolvasó estély.** A karácsonfalvi Unitárius nőegylet nov. 27-én az ottani község háza nagy termében szépen sikerült estélyt rendezett. Ezen is, mint az előzőn nagy számú közönség vett részt, élén az inteligentiaival. A magyar szabadságharcból merített eszmét felolvasáshoz Demeter Dénes unitárius lelkész, szavaltak: Barabás Irma, valamint Szentpáli Ilonka és Béla Karolina iskolás leánykák. Közben énekeltek, Barabás Irma, Benczédi Ilka és Deák Róza az Ürmössi Sándorné (a festőművész neje) cimbalom kísérete mellett. Ohajtandó, hogy minden községben kövessék a karácsonfalvi példát!

A magyar királyi államvasutak igazgatósága értesíti az érdekelt szállító közönséget, hogy a Budapest nyugoti pályaudvar állomásra nézve f. é. október hó 27-től kezdődőleg 6 nappali órára leszállított rakodási határidőt f. év december hó 2-től kezdve 9 nappali órára visszaállítja.

Várandós anyák

erősítő és az erősítéssel egyidejűleg üdítő szert találnak a

SCOTT-féle csukamajolaj Emulsió-ban.

Gyors és erőteljes hatása meglep és gyönyörködtet mindenki. Bevétele kellemes, emésztése könnyű.

Egy kísérlet meg fogja Önt

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a —ha lássz!— kérjük nyílegembe venni.

győzni, hogy az Ön esetében is mily jótékony hatása.

Szoptatás esetében a SCOTT-féle Emulsió

elejét veszi a bogyadtásnak, bőségesen biztosítja a tejet és rózsás és virágzó arcúvá etszi a gyermeket.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógytárban.

Magyar Könyvvelési Folyóirat

havi folyóirat a könyvvelési ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szervezettség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Mester-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

Amortizációs tisztviselői kölcsön ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselő-sége”.
KOLOZSVÁR
József József-ut 7. szám a.
Válaszbélyeg csatolandó.

Ne létovázzék, ha fáj a feje,
hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát,

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Orv. — Ára 1.20. Kapható minden gyógyszerésztől ajánlva. — Készíti: Beretvás Tamás gyógyszerész 3 dobozzal ingyen posta szállítás.

MAGYAR ÁSVÁNYVIZ

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V.
Báthory-utca 5. szám

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorhaj ellen
Borszéki Főkut az ásványvizek királya kőszvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuvizBoross, vesebaj ellen
Borhegyi luhajajtó
Boholti, üdítő viz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légesőhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő italHorgász, étvágygerjesztő
Kásonfőútf-Salutaris jód és lithium tartalma
Ripáti, égvényes ásványviz
Szekely-Szelters, idült gyomorhajok ellen
Sztójkai, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a

természetes ásványviz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

Veszek egyfogatu könnyű jókarban levő használt szekeret ülésel, lóval, hámmal. Ajánlatni Kossuth-utca 75.

Korpa-eladás. Legjobb minőségű korpa 50 kgr. felüli mennyiségben mm. 12 koronáért zsákkal együtt kapható Fábán József hengerműmalmában Székelyudvarhelyt.

12016—1909. tkvi. sz.

Hirdetmény.

A m kir igazságügyminiszter 1906. évi július 6 án 14114—906. szám alatt elrendelte, hogy a székeludvarhelyi kir törvényeszek, mint tkvi. hatóságokhoz tartozó Hodgya község telekkönyveibe felvett mind azon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29 t. c. 1889. évi 38. t. c. es az 1891. évi 16 t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892 évi 29. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatosítások. E célból a helyszíni eljárás Hodgya községben 1910. évi január hó 3-ik napján fog kezdődni.

Ennélfogva felhívattak:

1. mindazok, kik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

2. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886 évi 29. t. c. 15—18. §-ai és az 1889 évi 38. t. c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerelni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy odahassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdongos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ezuton jogait nem érvényesíthetik és a helyeg és illeték elengedési kedvezménytől elesnek;

3. Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszünt követelekre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugyszinten az ily bejegyzéseikkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett joguk törlését kérelmezzék, illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezménytől elesnek.

A kir. törvényeszek, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1909 nov. 24.

Gyarmathy Ferenc
kir. törvényeszeki bíró.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Páratlan szőlőfaj!

Hogy ezt bebizonyítsam, a „Delaware” szőlőt, királyi közjegyzői hitelesítéssel ellátott eredeti fénykép felvételeket készíttettem.

A felvétel áll: 1 drb 20 éves csercspus kifogástalanul dusan termő töke, 32 fűt, egy drb négy sorban levő 4 éves szálvesszős töke több mint 160 kifogástalan egészséges fűt szőlőterméssel. Ezek mind ott vették fel, a hol pár méternyre etől az európai oltványokon a termés négy-öt-szöri permézés dacára elpusztult. Így ez az év volt az, a mely bebizonyította, hogy ezen fajnak természetben permézés nélkül semmiféle szőlőbetegség kárt nem okoz. Ezenkívül nagy előnye még, hogy oltani és alá a földet megfogadni nem kell, vesszője félben soha meg nem fogy, bora elsőrendű és rendkívül bőtermő. Ezen a neven azonban igen sok más hitvány fajokat adnak el, azért aki a valódi bőtermő és legnemes-

sebb fajt akarja megszerezni, az csak a Nagy Gábor-főre

DELAWARE

vesszőt vegye. A Delaware szőlő bővebb leírását természetesen királyi közjegyzővel hitelesített eredeti fényképfelvételeit színes kivitelben, továbbá a szöveg közé nyomott 40 szép képet tartalmazó képes árjegyzéket ingyen és hármentve küldöm mindenkinék, aki velem címét tudatja. Okvetlenül kérje még ma ezt a tanulságos tartalmu árjegyzéket, mely a szőlőoltványokról a legasültetésről is ad részletes, helyes utbaigazításokat. Nagy Gábor szőlőnagybirtokos Kóly posta, távirda és távbeszélő állomás. Levelzés magyar, német, horvát, szerb és román nyelven.

TÖRLEY PEZSGŐ

Ez már így van és nincs máskép!
Bőr, talp,cipőfelsőrész és e szakmához tartozó mindennemű árucikkek
Szentpétery Károlyné utóda

p. p. Szentpétery Károly kereskedésében Székelyudvarhelyt (Alsópiac-ter, régi városbáza alatt) triss árukkal berendezve és tetelesen kibővitve — kapható legolcsóbb árak mellett. Már egyszeri bevásárlásnál is mindenki meggyőződést szerezhet, hogy e cég kitűnő áruí és olcsó árai — minden versenyt felülmulnak.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyász-jelentések,

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villamos üzemre berendezett könyvnyomdát és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.

Udvarhelyvármegye Székelyudvarhelyi járás főszolgabirája.

Szám: 3085—909. szb.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelymegye udvarhelyi járáshoz tartozó székelypálfalvai körjegyzői állás lemondás folytán megüresedvén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Javaslatalmazás:

1. Fizetés 1600 korona.
2. Irodai átalány 124 korona.
3. Utazási átalány 180 korona.
4. Körjegyzői levél hordozásra 120 korona.

Lakás természetben.

A kik ezen állást elnyerni ohajtták, az 1900. évi XX. t. c. 3 §-ában megállapított képesítést igazoló okmányokkal fölszerelt kérvényüket folyó évi december 20-ig hozzám beadhatják.

Székelyudvarhelyt, 1909. december hó 3-án.

Dr Demeter Lőrinc főszolgabíró.

Köhöges, rekedtség se hurrut ellen nincs jobb a ..

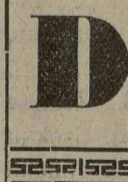
Réthy-féle pemetefü cukorkánál

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan

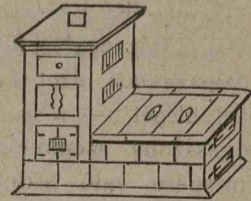
félélet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-fétet fogadjunk el.

David Domokos géplakatosmester

Székelyudvarhelyt, Bálint-u. 8. sz. a. (a vasúti állomással szemben)

elváial mindenféle szakmájába vágó lakatosmunkákat, rak-táron tart különböző főzőkalyhákat (sparhelt). Bárminő gépek és egyéb szakmabeli dolgok javítását lelkiismeretesen teljesíti. o o o Méltányos árak. o o o Pontos kiszolgálás.

